

Miki Fare'nin dünyası mı?

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Yirminci yüzyılın doğurduğu meseleler üstünde ilginç fikirler öne süren Fransız felsefeci Baudrillard, 1980'lerde Los Angeles'ta gördüğü Bonaventura Oteli'nin gerçek olamayacak kadar oyuncaksı, çocuksu, masalsı yapısı

karşısında şaşırmış, kaleme sarılıp postmodernite ve içinde yaşanılan dünyanın gerçeği üstüne düşünceler üretmişti. Taklit gerçeğin yerini aldı diyordu kısaca. İşin garibi, postmodernite denen şeye oldukça eleştirel yaklaşan Amerikalı felsefeci Frederic Jameson da konuyu tartışmaya aynı binayı söz konusu ederek başlamıştı kitabında. O yapı başka tartışmaların da kaynağı oldu.

Orlando'ya gelip, Disney Dünyası Koyu'nu görünceye kadar ben de doğrusu bu meseleleri teker teker yapılar üstünden giderek tartışmanın anlamlı olacağını varsayıyordum. Hâlâ da öyle. Bunları yazdığım otel odasının penceresinden görünen, galiba şu sıralar yüz yaşını bulmuş Philippe Johnson'un New York binasıyla bu kentte yer alan ve modernitenin en önemli

yapılarından birisi kabul edilen binasını karşılaştırmak elbette insana ufuklar açıyor. Birisinin o matematiksel dikkati ve hassasiyeti, soğuk yüzüne karşın ötekinin o şakaymış gibi gelen kurgusu arasında korkunç bir fark var. O fark aslında modernitenin bitip, sonrasının başladığı yer. Bu iki farklı yapının içinde yaşayan iki insan da birbirinden farklı olacak. Bu belli, fakat bir anlayıştan ötekine geçmeyi gerektiren şey ne? Bu masal niçin? Bile bile yalana inanmayı istemek neden?

Belli ki, yepyeni bir gerçek duruyor karşımızda: Mekan anlayışımız, onunla kurduğumuz ilişki değişiyor. Estetik değerlerimiz bir dönüşüm geçiriyor. Bu, dünyadaki teknolojik, siyasal, ekonomik başkalaşmanın bir sonucu. Artık insan mekân ilişkisini tartışmadan hiçbir şeyi anlayamayacağımız bir noktadayız. Çünkü, mekân bizim varoluşumuzla, kendimizle, geçmişimizle, belleğimizle, kimliğimizle, dilimizle kurduğumuz ilişki demek.

Buradan bakınca ve Orlando'daki 'dehşeti' yaşayınca doğrusu Baudrillard'ın da Jameson'un da meseleyi, zayıf olamasa bile ne kadar yüzeysel kavradığını gördüm. Yalanın hayatı bu kadar büyük ölçekte işgal ettiği, mekân gerçeğinin böylesine değişime uğradığı bir 'dünya'yı görmeden bu konuda söylenecek her şey eksik ve 'yalan'.

Disney Dünyası denilen şey, Walt Disney'in gerek Miki Fare, gerekse öteki masal filmlerindeki dünyanın hayata geçirilmiş hali demek. Burası bir park. İçinde farklı konu parkları var. Birisinde tam bir safariye çıkıyorsunuz. Birisinde korku tünellerinde dolaşıyorsunuz. Birisinde gidip ortaçağa giriyorsunuz.

Öyle lunapark ölçeğinde filan değil, devasa ölçekte tasarlanmış yerler. Ayrıca içinde Walt Disney'in masal filmlerindeki yapıların, gözle kuşatılamayacak kadar büyük ölçekteki uygulamaları var. Her birisi bizim tatil köylerinden daha büyük, her noktasında bir oyun-oyuncak olan 'belde'lerde konaklıyorsunuz. Bir yerden bir yere otobüslerle gidiyorsunuz. Bunların dışında ayrıca bir de kent kurulmuş. Arabanız yoksa otelde oturmaktan başka yapacak bir şeyiniz yok. Bir yere yürüyerek gitmek hayal. Etrafta da malum alışveriş merkezleri. Şimdi soru şu: Bütün bunlar ne demek? Malum yanıt verilip, bir daha, gerçekdışını gerçek olarak kabul etmektir denebilir. Bütün bunlar tamam ama gene de eksik kalan bir şey yok mu?

Uluslararası bir 'akademik' toplantı böyle bir yerde yapılabiliyorsa bence var: Miki Fare çok gerçek. Asıl masal ve çizgi film kahramanları biziz!